

TRƯỜNG XƯA LỐI CŨ

Hơn hai tuần trước, đi la cà, ăn uống và nói chuyện với Khiếu-Thắng và Minh-Trang ở Seattle, tôi mới khám phá thêm một điều lý thú, chứng minh quả đất tròn (và nhỏ xíu); đó là tôi không ngờ Minh-Trang cũng đã từng theo học trường Trung-Học Nguyễn Bá Tòng ở đường Bùi Thị Xuân, quận II Sài Gòn. Ai từng học trường này đều biết danh thầy LM Giám-Thị Phạm Minh Công, nổi tiếng là nghiêm khắc, nếu không nói là dữ dằn, mà chính vì vậy lũ quỷ sứ học trò từng đặt cho một cái tên độc địa là "Công quỷ" !

Đúng là nhất quỷ, nhì ma, thứ ba học trò. 😜



Trường Nguyễn Bá Tòng, nay gọi là Bùi Thị Xuân.

Tôi vào trường NBT bắt đầu vào năm đệ Thất và mài đũng quần ở đó cho đến hết năm đệ Tam; và sau 2 năm biết ăn chơi, nhẩy đấm rồi đấm nhảm chán, muốn né tránh đám bạn con nhà giàu thường hay rủ rê; trong mùa hè cuối năm đệ Tam, tôi tự động nói với bố đi kiếm trường nội trú để mình vào đó tu tỉnh, chuẩn bị thi Tú Tài I cho năm sau. Tôi còn nhớ rõ là mùa hè không biết việc gì làm, ngoài chuyện ăn chơi nhẩy nhót, tôi và một thằng bạn rủ nhau lái xe chạy lên thăm dưỡng trí viện Biên Hòa, một trung tâm dành cho những người có bệnh tâm thần, nôm na và rõ ràng hơn đó là "nhà thương điên", không hơn không kém.

Đến nơi, chưa kịp chọc ghẹo, hỏi thăm một người điên đang lang thang, đi qua đi lại trong một sân rộng lớn ở ngoài trời, bao quanh bởi một hàng rào xong sắt, với khe hở chỉ đủ cho một cánh tay thò ra. Tôi không nhớ rõ chính xác, nguyên văn câu nói của người đàn ông điên này như thế

nào, những tôi chẳng bao giờ có thể quên rằng đại khái, hẳn hỏi hai đứa tôi đang bị nhốt ở trong chuồng sắt trong ấy có vui không? Tôi và thằng bạn lăn ra cười, trên con đường về hai đứa nhắc lại vẫn còn thấy tức cười, nghĩ bụng: "Rõ ràng là một tên khùng !"

Trong cái email "Thử Ốc Quan Sát" có hình một tam giác, bên trong có những tam giác khác tôi gửi hôm nọ. Tôi không biết mình đã tập cho có những cái nhìn về một "tam giác" từ hồi nào, nhưng tôi nhớ rõ là sau trận cười đem về từ Biên Hòa hôm đó, đem về tôi nằm thối mắc tự hỏi rằng "tại sao tên điên đó lại cho rằng tôi và thằng bạn bị nhốt trong chuồng sắt, trong khi hẳn mới là kẻ bị nhốt?" Chập sau tôi hiểu ra rằng, cũng qua cái song sắt, hẳn nghĩ tôi và thằng bạn mới là người bị nhốt, nhưng trong một cái cũi lớn hơn! Một cái chuồng, hai góc nhìn khác nhau.

Năm lớp đệ Tam ở trường NBT có lẽ là năm đẹp nhất trong đời của tôi trong thời còn ở bậc Trung Học, nhưng đối với tôi cũng là năm chấm dứt cái ngây ngô của tuổi học trò, vì sau cái mùa hè đó, tôi bỗng dưng trở thành một triết gia "hỉ mũi chưa sạch", không còn thích chơi với những đứa bạn đồng tuổi, mà đa số chỉ có lớn và già hơn theo tháng năm, nhưng sự hiểu biết chỉ quanh quẩn mái trường, sách vở học hành, và hẹn hò, tán gái.

Đó cũng là năm lần đầu tiên và cũng là lần cuối cùng tôi đã dùng chữ "Cút!", mắng một hoa khôi của trường NBT thời bấy giờ, chỉ vì cô nàng ý mình đẹp, hôm thì vui vẻ trò chuyện, thích tôi tán tỉnh; hôm sau cô nàng lại trở mặt, lạnh lùng - tuy thấy - nhưng coi như tôi không hề hiện diện khi tôi dơ tay vẫy, gọi vào quán cà phê cạnh trường như thường lễ mỗi sáng cả bọn hay tụ tập trước khi cổng trường mở. Hôm sau, cũng chỗ cũ tôi đang ngồi trò chuyện tầm phào, tán dóc với dăm, ba thằng bạn; cô nàng thấy tôi bèn xà vào, định kéo ghế ngồi như mọi hôm - trừ cái ngày mới hôm trước. Tôi chỉ thẳng vào mặt, đuổi cô nàng đi chỗ khác chơi, vì tôi không thích loại con gái hôm "lạnh" hôm "nóng" như thế. Lũ bạn trở mắt nhìn thằng bạn bỗng dưng hôm nay khi không lại lỗ mãng, nhất là với một bông hồng nổi tiếng ở trong trường.

Sau này nghĩ lại, tôi cũng nhận ra rằng mình hôm đó quả thực hồ đồ, kém văn hóa. Cùng lắm thì cứ việc lờ đi, không thềm nói chuyện, không thềm chơi cũng quá đủ. Ai đời lại ăn nói vũ phu, lỗ mãng đến như thế. Mãi hơn cả một năm sau, tôi hiểu cái nguyên do sâu xa vì sao tôi lại có hành động như ngày hôm đó, cũng như tại sao con gái, giống như cô nàng hoa khôi của trường NBT lại có thái độ "nắng mưa" trong hai ngày "lịch sử" của câu chuyện.

Không biết ai còn nhớ khoảng thời gian 1970-71, chỉ một, hai rạp chiếu bóng ở Sài Gòn mới dám chiếu một cuốn phim tài liệu của Thụy Điển mà tôi không còn nhớ tên, nói rõ về vấn đề tình dục cho thanh niên, thiếu nữ để hiểu thế nào là sự cấu tạo ra tình trùng của đàn ông, sự rụng trứng ủa con gái, thụ thai, giao hoan, v.v... Nhờ tánh vô cùng tò mò và thích tìm tòi tài liệu trong thư-viện Quốc Gia để đọc, tôi ngẫm ra sự liên quan giữa những ngày con gái khi họ đang trong chu kỳ rụng trứng và ánh mắt nhìn lẳng lơ hơn một chút, má dễ ửng hồng, và nhất là trong những buổi tiệc nhậu đăm, tôi thấy họ ăn nói bạo dạn hơn, bước đi cũng nhún nhẩy, mông lắc đầy khêu gợi hơn - thay vì nhút nhát, e lệ như những ngày thường nhật. Ngược lại, trong những ngày con gái "kéo cò đỏ" (hôm nay mặc quần đen thay vì quần trắng), thái độ và cách cư xử của con gái cũng phần nào lạnh lùng, khó tánh...nghĩa là khác biệt nếu ai tinh ý để ý sẽ biết.

Nói tóm lại, từ dạo đó trở đi, nhìn thái độ, ánh mắt hay cử chỉ của một người con gái, tôi có thể đoán biết cơ thể họ đang ngầm xảy ra những gì đang thay đổi bên trong. Lối nói chuyện và ngôn

từ (cách chọn chữ dùng) của họ càng giúp tôi phân tách, xác định hiểu rõ hơn vì sao họ lại làm như vậy, nói như thế.

Đàn ông con trai cũng chẳng khác gì. Khi một đứa con trai đang trong lúc "sung mãn" nhất, chất dương thì đầy tràn sẵn sàng đem "phát chẩn" (ban phát, hay dí dỏm hơn là "*tình cho không, biếu không*"); những lúc ấy, thấy một người con gái hàng xóm mà bình thường mình cho là xấu, hôm đó lại thấy nàng "ok" hay không tệ đến nỗi nào. Đây là lúc người ta bảo là "dục vọng đã che mờ lý trí". Tôi được một "cố vấn", người bạn già lớn hơn tôi gần 20 tuổi, chỉ cho vài bí quyết để đầu óc luôn được trong sáng, thực nghiệm trước khi đi hẹn hò với bạn gái, để tránh cái tình trạng trên bị phân dưới chỉ huy, sai bảo; khiến không nhận thức rõ ràng thế nào là tình yêu, thế nào là tình dục.

Chẳng qua, đó cũng vì nhờ tôi thường hay trò chuyện, tranh tụng với nhiều người đàn ông lớn tuổi hơn, những người này thường là anh, chú, bác của mấy thằng bạn trong lớp; mà sau khi gặp gỡ nói chuyện với lớp đàn anh, tôi bỏ rơi mấy thằng bạn, từ đó ít còn đi chơi hay nói chuyện với chúng.

Những năm đi đây đi đó về sau, tôi nghiệm ra rằng mình có rất ít bạn. Cả năm năm trời theo học ở trường NBT, tôi chỉ biết một, hai thằng bạn học cùng lớp; bao nhiêu còn lại chỉ là "quen" chứ không cần biết hay hiểu rõ về họ. Ngay đến sau này khi quen bạn ở ngoài đời cũng thế, chẳng phải vì tôi chê hay xem thường sự hiểu biết của họ, phần lớn là họ tự động rút lui hay tránh né. Quan niệm sống của tôi rất đơn giản, chia sẻ những gì mình biết, học hỏi những gì mình chưa thông. Tôi không nói thì làm sao họ biết cái sai của họ, hay về sự hiểu biết nông cạn của tôi để cho người khác chỉ ? Tự ái, đối với tôi - đó chỉ là điều tôi dùng để nhắc nhở là mình vẫn còn thiếu sót cần phải bổ túc, vẹn toàn hơn là để che dấu. mặc cảm rồi tức giận. Đó (mặc cảm) là những thứ tình cảm bộc phát không lâu dài, tôi dùng nó để châm lên ngọn lửa đi tìm kiến thức.

Tôi đúng hay sai không thành vấn đề, ai bảo rằng tôi khoe khoang hoặc tự phụ cũng không ăn nhằm gì cả, quan trọng hơn là họ có rút tĩa được gì về những cái hay (để làm theo) hay cái dở của tôi để mà tránh. Thế là đủ. Mấy đứa em trong nhà lẫn anh em họ nhiều lúc vẫn tưởng lầm, cho rằng tôi luôn chỉ muốn hơn thua, tự kiêu. Tôi chỉ cười và bảo rằng hơn tụi em thì anh được thêm cái giải gì ? tiếng khen cũng không có chứ nói chi toàn là tiếng trách. Tuy thế, tấm lòng tôi vẫn luôn rộng mở, ai muốn đến làm bạn thì tôi vẫn đón tiếp với cả tâm lòng, giống như cửa chùa, cửa nhà thờ. Hơn 14 năm trước, tôi quen với một người bạn Ấn Độ - tên Venky, đưa hấn vào làm cùng với tôi ở một hãng Dotcom. Venky rất mê đảng Dân Chủ, trong khi đó tôi lại thích chủ thuyết của đảng Cộng-Hòa. Sự khác biệt của cái "mê đảng Dân Chủ" và "thích chủ thuyết của đảng Cộng-Hòa" (không phải chỉ là đảng CH) là một khoảng cách khá xa; sau khi hãng của chúng tôi bị JP Morgan mua lại với giá rẻ như bèo, Venky đã nhanh chân sang làm cho hãng Amazon, leo lên chức quản lý (manager) của một nhóm IT. Mãi đến hơn 6 năm sau, hăm mới liên lạc lại với tôi - trong khi đó tôi đang ở VN, bảo rằng những gì tôi nói gần 10 năm trước đều là sự thật, hấn bây giờ sợ đảng DC còn hơn hui.

Trở lại chuyện "những ngày xưa thân ái", ngày còn học ở trường Nguyễn Bá Tòng. Nay đếm lại trên đầu ngón tay, tôi thấy bạn học thân thương hay tri kỷ thì mình chẳng mấy ai, mà có lẽ chính nhờ thế mà tôi không mất nhiều thì giờ để "bà tám", thay vào đó tôi lại thường loay hoay, tự tìm

ra những cái nhìn, góc cạnh khác mà bạn bè, người đời thường ít khi ngó ngang tới. Chẳng hạn như việc người lớn thường hay dùng câu "áo mặc sao qua khỏi đầu" mà tôi vẫn từng tranh tụng, cho rằng điều đó chỉ đúng với đám đông, chứ thực tế thì đã có chuyện "áo mặc qua khỏi đầu", chẳng hạn như áo người nhái, loại áo của phi hành gia, hay áo quan, v.v....Nghĩa là, không có điều gì hoàn toàn đúng tuyệt đối trên cõi đời này; giống như chuyện $0+0=1$ mà các chính trị gia bây giờ chứng minh rằng điều đó là "sự thật" - vì đa số cử tri nay đã tin răm rắp rằng như thế. Nhiều lúc tôi tự hỏi chẳng biết cái tánh cứng đầu, thích đi ngược lại những gì thiên hạ cho rằng đúng - đã có từ đâu, chẳng lẽ là từ ông hàng xóm? mà hẳn cũng giống như bố tôi thôi chứ nào có khác gì? Quả là một điều thắc mắc, bí ẩn mà nhiều lúc tôi cười thầm, tự chế điều chính mình. :)

Ngày còn đi học ở trường NBT, bắt đầu vào năm đệ Tứ, đệ Tam - mẹ tôi đã phải dùng biện pháp "treo giải thưởng" là nếu tôi đứng đầu từ hạng nhất đến hạng năm mỗi tháng, đem số Học Bạ về chứng minh, thì tôi sẽ được thưởng \$500 tiền ăn sáng cho cả tháng, thay vì chỉ được \$5 mỗi ngày - ăn xôi thì chỉ tốn \$2 đồng, và sang hơn thì \$5 một tô phở tàu bay (tô lớn). Nghĩa là một số tiền khá to cho một học sinh trung học thời bấy giờ. Tháng nào cần tiền thì tôi đứng đầu trong hạng 1 đến 5; không thì cũng từ hạng 5-1 đếm từ dưới cuối lớp, đội số trở lên. Điều này khiến không những riêng thầy giám-thị PMC, nhiều lần gọi lên văn phòng răn đe, bố mẹ tôi cũng ít nhiều điên đầu vì tôi mà chẳng hiểu tại sao cái thằng hay dở chứng như thế.

Thời đó thì trường NBT chia là hai khu; bên nữ nằm về phía gần nhà thờ Huyện-Sĩ trên con đường Tôn Thất Tùng, còn bên nam thì nằm về hướng đường xe lửa chạy ngang nhà tôi ở đường Phan Thanh Giản, nay gọi là Điện Biên Phủ. Hôm nào chán học, tôi hay cúp cua và ca cà ở khu nhà thờ Huyện Sĩ, có một người lai tàu bán món bánh đúc chiên ngon tàn canh thực địa lồi. Bên cạnh xe bán bánh đúc chiên là xe gói cuốn và món bò bía mà con gái trong trường thường hay tùm năm, tùm ba ghé ăn lúc buổi trưa hay chiều sau giờ tan học.

Trước khi nói về chuyện tán gái trường NBT, tôi phải nói về những cảm nghĩ và sự hiểu biết của mình thời bấy giờ về phái yếu. năm mới 15, 16 tuổi, tôi từng thầm mê một người đã có chồng, cô này năm đó đầu cũng khoảng chừng trên dưới 22 tuổi, người Bắc có dáng cao ráo, quý phái và đẹp nảo nùng. Ai đã từng học truyện Kiều, đọc qua Đoạn Trường Tân Thanh, truyện tình của Quỳnh Dao, hay ít ra mê chuyện tình cảm ướm ất của bà Tùng Long thường hay đăng trên tờ nhật báo Trắng Đen, có lẽ cũng hiểu sơ qua cái triết lý gọi là "Hồng Nhan Bạc phận", vì đối với tôi lúc đó, nếu vợ được một người vợ đẹp như thế, chắc chắn là tôi sẽ yêu nàng và chăm sóc, tặng tiu như đóa hoa, nâng như nâng trứng. Sự thật thì cô hàng xóm này lấy một ông chồng mang cấp bậc Trung Úy ngành Cảnh Sát, thay vì được "hứng như hứng hoa", thì cô nàng thỉnh thoảng ra đường mặt mũi bị bầm tím, vì ông chồng quá ghen tương, thường hay đánh đập, có lần bị liệng cả lon sữa đặc chưa khai vào mặt, khiến nàng bị gãy cái sống mũi. Sắc đẹp nhiều khi cũng là cái họa.

Vì trong lòng đã có sẵn một thần tượng tuyệt vời như thế, tôi thường hay dùng để so sánh với đám nữ-sinh cùng lứa tuổi, thấy họ chẳng ai bằng cô nàng hàng xóm. Bởi vậy, hễ thấy ai có sắc đẹp một chút nhưng với thái độ hơi kiêu căng - nay gọi là chảnh - là tôi né, đó chưa kể là tôi còn có cái tánh đa nghi hơn Tào tháo, chỉ sợ họ giả vờ cho mình vào tròng rồi quay mòng mòng như mấy thằng bạn cùng lớp, ngờ nghệch, khờ khạo "chỉ biết yêu thôi chả biết gì". Bao nhiêu thập niên sau, đọc về [tiểu sử của nhà văn Quỳnh Dao](#) nổi tiếng thời 60s, tôi không ngờ những năm học Trung Học ở trường NBT, tôi có những cá tánh tương tự như nhà văn nữ này; nghĩa là dễ đa

sâu, đa cảm và thường hay hỏi những câu hóc búa (nếu không cho là ngang ngược) khiến nhiều giáo sư phải bó tay ngán ngẩm, nhưng chả có câu trả lời thích đáng cho sự tò mò của tôi. Giữa tôi và nữ văn hào Quỳnh Dao có khác chẳng, đó là tôi không đi sâu vào văn chương như bà, vì văn chương chỉ là một lối thoát tạm bợ, chẳng giải quyết được những khúc mắc sâu xa hơn của loài người.

Đúng như lá số tử vi nói, tôi là một con người "*hoàn toàn thực tế, cuộc đời sẽ hoàn toàn thực tế*", chính vì vậy mà nhiều người thân, quen từng hỏi tại sao tôi lại theo đuổi hai ngành ngược nhau trong đại-học, đó là môn Luật ở trường ĐHQG Luật và triết học ở ĐH Vạn Hạnh; chưa hết, sang Mỹ tôi lại "nổi hứng" theo học ngành Thương Mại, môn chính là Tài Chánh, mà ra trường rớt cục lại đi làm cho ngành IT hơn 30 năm - cho đến khi về hưu non.

Đâu có gì gọi là khó hiểu, sự thật thì môn triết lý rất có ích cho ngành Luật, giúp cho tôi có nhiều cái nhìn khác, những góc cạnh sâu xa hơn vì sao mà một đạo luật lại ra đời; và khi muốn làm ăn ở một nước thì phải biết luật chơi (thuế và ngõ ngách của Luật) của họ, không thì chỉ biết làm và "cứng" cho họ mồ hôi nước mắt của mình, và lúc ra trường trong hoàn cảnh kinh tế suy sụp của đầu thập niên 80s - lúc đó ai có bằng cấp về môn điện toán thì sẽ dễ có việc, lương cao. Đọc báo thấy nơi nào cũng cần Thảo Chương Viên (Programmer, nay gọi là Developer), tôi ghi danh học một khóa rồi cứ thế mà tiến thân. Lúc đó đã có một vợ hai con thì làm điều gì mà chả được, miễn lương cao mà chẳng phải lao động chân tay là sướng rên méo đầu hiu rỗi.

Tóm lại, tôi là một người rất ư là thực tế, nhưng cũng chẳng phải vì vậy mà không có tâm hồn ướm át, nhiều mộng mị. Năm lớp đệ Tam ở trường NBT, gặp người con gái đẹp nào tôi cũng mê, cũng thích - nhưng yêu họ không lại là một chuyện khác. Biết yêu cái đẹp và yêu người đẹp là hai phương diện hoàn toàn cách biệt nhau, nhưng người đời thường hay nhầm lẫn.

Tuy biết rằng nhờ đẹp cho nên không nhiều thì ít, giai nhân nào cũng có ít nhiều cái "chảnh" trong đó. Điều này rất là tự nhiên và bình thường, không đáng trách; có điều là biết lúc nào mình nên chảnh, làm cao hay đến lúc nào thì nên "*dịu dàng nhưng rợn con sóng ngầm*" bên trong như nhiều cô gái Huế tôi quen sau này, nhưng đó lại là một chuyện khác, đề tài khác.

Mãi lo kể chuyện xưa về trường Nguyễn Bá Tòng mình đã từng theo học, tôi chợt phát hiện ra một điều: Chẳng biết Minh-Trang có phải là người hoa khôi của trường ngày đó đã gặp tên con trai lỡ mạng là tôi ngày xưa. Nếu phải thì đúng là 'chạy trời không khỏi nắng', mà tôi hy vọng (và cầu nguyện, bắt chéo hai ngón tay) là không phải ! chứ nếu đúng thì quả là 'quả đất này nhỏ bỏ mẹ, chắc phải đông trốn lên Hỏa Tinh như Nhị-Anh thôi!" Nhất là trong giây phút này đây, hấn đang bận cào tuyết mệt nghỉ ở vùng phía đông, bang Virginia, đầu óc luôn mơ những ngày nắng ấm ở California - hay ở Việt-Nam mà hơn 40 năm chưa một lần dám vác cuốc về thăm.

SVT

01, 2016

